

Spelen natuurlijk!

Samen met het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) voert de NUSO het project Spelen Natuurlijk uit. Het is een project gericht op het ontwikkelen van educatiemateriaal voor kinderen in tien natuurlijke speeltuinen of op natuurlijke speelplekken. Het betrekken van kinderen bij het onderhoud van de natuurlijke speelplek is daar een belangrijk onderdeel van. Kinderen van zeven tot tien jaar leren op een speelse manier kennis over de natuur (beplanting, dieren, grondsoorten) in hun eigen woonomgeving en gaan deze natuur meer waarderen door er zelf medeverantwoordelijk voor te zijn (doelstelling natuur en milieueducatie).

De NUSO en Stichting Oase werken samen in dit project. Beide vanuit het belang om natuurlijk spelen te bevorderen en kinderen te betrekken bij de natuur in hun woonomgeving. De zorg om betrokkenheid van kinderen bij de natuur delen beide partijen. Gezamenlijk ontwikkelen ze daarom speels educatiemateriaal voor kinderen, een cursus voor intermediairs en een methode voor kindparticipatie op de natuurlijke speelplek, in samenwerking met lokale natuurorganisaties.

NUSO Speelruimte Nederland

Buitenspelen staat volop in de aandacht. Niemand ontkent meer het belang van buitenspelen voor onze kinderen. Voor hun fysieke en sociale ontwikkeling is spelen en sporten van groot belang. Zeker in deze tijd waarin kinderen steeds meer mogelijkheden hebben om hun, soms schaarse, vrije tijd te besteden. Maar ruimte is schaars en kostbaar. Speelruimte moet concurreren met ruimte voor woningen, bedrijven, infrastructurele aanpassingen en/of uitbreidingen. Economisch belang tegen sociaal belang, een belangenafweging die helaas in veel gemeenten regelmatig aan de orde komt. De NUSO pleit al bijna tachtig jaar voor het belang van speelplaatsen, in de openbare ruimte, maar ook voor speeltuinen die met veel inzet van vrijwilligers een uitstekende aanvulling zijn op het totaal aanbod aan speelruimte. Speelruimte betekent echter veel meer dan een veilige en uitdagende speelplek. Het biedt ook gelegenheid voor sociale contacten en is een plaats waar inwoners elkaar ontmoeten en leren kennen. Ruimte die de sociale cohesie in de wijk kan bevorderen en bijdraagt aan het verhogen van de leefbaarheid in de wijk. De NUSO werkt in het hele land aan een groot aantal projecten voor diverse opdrachtgevers en subsidiegevers als ministeries, landelijke fondsen en gemeenten. Met deze Nieuwsbrief informeren wij u graag over allerlei aspecten rondom spelen en speelruimte en over de rol die de NUSO daarin speelt en ook voor u kan betekenen.

Veel gemeenten maken gebruik van de NUSO expertise en ervaring

De NUSO is in veel gemeenten actief op een breed gebied van advisering. Zo is de NUSO recent ingeschakeld door onder andere de gemeenten Rotterdam (deelgemeente IJsselmonde), Eindhoven, Purmerend, Niedorp, Opmeer, Weststellingwerf, Amsterdam (stadsdeel Bos en Lommer), Epe, Zutphen, Loppersum en Haarlem.

Voor de deelgemeente IJsselmonde in Rotterdam is bijvoorbeeld een groot-schalig project uitgevoerd met de titel "Onderzoek naar het aanbod en de beleving van de speel- en sportlocaties en de reactief groenvoorzieningen. Het rapport is eind 2009 opgeleverd en in februari 2010 ging de deelraad unaniem akkoord met het verzoek van het college om het NUSO-rapport vast te stellen. Het rapport bevatte naast een complete inventarisatie van alle speel- en sportlocaties in de deelgemeente ook een overzicht van alle groenvoorzieningen die geschikt zijn voor spel of recreatie.

Met een zeer uitgebreid participatietraject uitgevoerd in samenwerking met basisscholen, welzijnsinstellingen, het jongerenwerk en migrantenorganisaties zijn de gebruikers en inwoners nauw betrokken bij het hele project.

Op basis van de aanbevelingen uit het rapport gaat de deelgemeente in 2010 en 2011 een groot uitvoeringsprogramma

uitwerken om het speel- en sportaanbod in de openbare ruimte voor de kinderen en de jeugd te verbeteren.

Colofon

Voor meer informatie:

NUSO Speelruimte Nederland
Koningslaan 101
3583 GS Utrecht
030-2544880
info@nuso.nl
www.nuso.nl

Tekst: NUSO

Vormgeving: Studio Buiten de Deur

Druk: Drukkerij Van Galen

NU 2010

NU2010 • JAARGANG 3 • NR 4 • MEI 2010

Ruimte om te spelen is ruimte om jezelf te zijn.

Geachte wethouder, zullen we spelen?

Maar natuurlijk eerst nog gefeliciteerd met uw benoeming als wethouder. U hebt daarmee in deze roerige tijden een bijzondere verantwoordelijkheid en een zware taak gekregen. Want de lokale economie en werkgelegenheid staan in veel gemeenten hoog op de agenda.

Het woord 'uitdaging' valt zo vaak dat de betekenis ervan begint te slijten. En dan komen wij van de NUSO ook nog langs om te vragen of we zullen spelen. Onderschatting van de druk die op uw schouders ligt? Nee, dat zeker niet. Maar juist als veel problemen om aandacht vragen, is het belangrijk om zaken bij de bron aan te pakken. En wij weten uit onderzoek en ervaring: in veel opzichten is spelen de bron.

Een gemeente die ruimte creëert en onderhoudt om te spelen, werkt aan de oplossing van een hele reeks sociale problemen. De leefbaarheid verbetert. Kinderen uit verschillende milieus en culturen komen met elkaar in contact en leren elkaar kennen. Hun ouders knopen makkelijkere relaties aan en organiseren aantoonbaar meer buurtactiviteiten. Vandalisme en kleine criminaliteit krijgen minder kans. Kinderen krijgen de kans om hun "meedoen" aan de samenleving te oefenen. Het is slechts een greep uit de vele voordelen van voldoende ruimte om te spelen, sporten en ontspannen.

Dus wie beseft dat op economische problemen onvermijdelijk sociale problemen volgen, zal begrijpen dat een actief en ruimhartig speelruimtebeleid in deze tijd bepaald geen luxe is. Steeds vaker wordt de NUSO dan ook door gemeenten ingeschakeld voor advies of ondersteuning op dit gebied. Een inventarisatie op grond van de door de NUSO ontwikkelde 3-procentsnorm is daarbij een goed uitgangspunt voor een gefundeerd speelruimtebeleidsadvies.

Want als referentie voor het aanbod van speel-, sport- en ontmoetingsplekken wordt deze norm door steeds meer gemeenten gehanteerd.

In de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) zijn negen prestatievelden benoemd. Speelruimte en speeltuinen leveren op vijf gebieden een belangrijke bijdrage. Eén daarvan is de deelname van mensen met een verstandelijke beperking. De NUSO stimuleert dat speeltuinen speciaal voor hen toegankelijk worden gemaakt. En elders in deze Nieuwsbrief kunt u lezen hoe zij ook als vrijwilliger mee kunnen doen.

Ruim 20.000 vrijwilligers zijn met hun verenigingen bij de NUSO aangesloten. We zetten ons in om ook dit jaar de ruim 11 miljoen bezoeken van kinderen in een veilige en uitdagende speelplek te laten plaatsvinden, omdat het goed is voor hun gezondheid, hun socialemotionele ontwikkeling en de ontwikkeling van hun verstand. Ook in uw gemeente staan we klaar om te helpen de kwaliteit van buurt en wijk te verhogen.

Maar daar hebben we ook u voor nodig. Zoals u weet zijn verschillende politici uit de politiek gestapt om meer aandacht aan de kinderen te geven. Voor u als pas benoemde wethouder lijkt dat geen optie. Maar waarom zou u ook, als u die aandacht ook binnen uw politieke functie kunt geven?

Landelijk onderzoek onder speeltuinen “De Buurtfunctie terug naar de speeltuin”

Het gaat verrassend goed met speeltuinen in Nederland. Na een dal in de jaren zeventig worden er vanaf de jaren tachtig weer meer nieuwe speeltuinen opgericht. De afgelopen vijf jaar zijn bezoekersaantallen en ledenaantallen bij de meeste speeltuinen gestegen. Tweederde van de speeltuinen ziet de toekomst dan ook met vertrouwen tegemoet. Dat blijkt uit het onderzoek “Buurtfunctie terug naar de speeltuin” in 2009 uitgevoerd in opdracht van de NUSO en mogelijk gemaakt door ondersteuning van het programmaministerie van Jeugd en Gezin. De uitvoering was in handen van het onafhankelijke onderzoeks- en adviesbureau DSP-groep. Het onderzoek is op 26 mei 2010 in speeltuin Morschkwartier door NUSO-voorzitter Hans Nieuwerkerke overhandigd aan demissionair minister Rouvoet.

Met de resultaten wil de NUSO de dienstverlening voor haar leden verder verbeteren en meer inzicht bieden in het speeltuinwerk in Nederland en de rol van vrijwilligers daarbij. Het onderzoek is ook een onderdeel van het project 'Buurtfunctie terug naar de speeltuin'. Dat richt zich op modernisering van speeltuinen. Het gaat daarbij niet alleen om fysieke verbetering, het realiseren van veilige en uitdagende speelplekken, maar ook om het belang van speeltuinen voor de buurt te vergroten.

Het is tevens een ontmoetingsplek waar verbindingen ontstaan tussen kinderen en volwassenen van verschillende achtergronden. De speeltuin levert een bijdrage aan de

leefbaarheid en sociale cohesie van de wijk. 'Buurtfunctie terug naar de speeltuin' wil die waarde, waar nodig, versterken.

Speeltuinen, zo toont het onderzoek, zijn er vooral voor kinderen tot met twaalf jaar (84 procent). Veel minder speeltuinen (23 procent) geven aan dat ze ook voor de groep van dertien tot en met zestien jaar open zijn. Nog minder speeltuinen (tien procent) bieden een speelvoorziening voor jongeren ouder dan zestien jaar. Speeltuinen in een stedelijke omgeving zijn er in sterkere mate voor jongeren ouder dan zestien dan speeltuinen in een dorps- of plattelandsomgeving (zestien tegen vijf procent). Op een drukke dag heeft een speeltuin gemiddeld 210 bezoekers, op een gewone dag 92 en op een rustige dag 32. Een rekensom: als we uitgaan van ongeveer 800 speeltuinen in Nederland (bron: NUSO), die, conservatief geschat, vijf dagen per week open zijn en dan gemiddeld 92 bezoekers trekken komen we tot ruim 73.000 bezoekers per dag. Keer vijf dagen is 368.000 bezoekers aan Nederlandse buurtspeeltuinen per week. Stel dat de gemiddelde speeltuin acht maanden per jaar open is, betekent dat ruim 11,5 miljoen bezoeken per jaar. Let wel: het gaat om bezoeken, en niet om individuele bezoekers. Voor de meerderheid van de speeltuinen geldt dat hun bezoekersaantallen de afgelopen vijf jaar zijn toegenomen (55 procent). Met de toename van de ledenaantallen van de speeltuinverenigingen is het iets minder goed gesteld, maar ook wat dat betreft rapporteert de meerderheid van de speeltuinen een toename, 65% van de speeltuinen heeft leden. Het gemiddeld aantal leden van een speeltuin is 278, dit zijn vaak gezinslidmaatschappen. Als een gemiddeld gezin uit vier leden bestaat dan zou het gemiddelde individuele ledenaantal dus een veelvoud zijn, op basis van de ruim 455 (65% van 700) bij de NUSO aangesloten verenigingen hebben de speeltuinen dan ruim 500.000 leden.

De onderzoeksoptzet

Het onderzoek bestond uit twee delen. "In het eerste deel is met acht speeltuinen een face-to-face interview gehouden. Dat gebeurde aan de hand van een conceptvragenlijst waarin de verschillende aspecten van de speeltuin aan de orde kwamen. In het tweede deel is de vragenlijst definitief vastgesteld en in de vorm van een enquête voorgelegd aan 495 speeltuinen. 184 speeltuinen hebben de enquête ingevuld, een responspercentage van 37 procent. Er zijn zowel leden van de NUSO benaderd om mee te doen met de enquête, evenals niet-leden. De respons onder NUSO-leden was het grootst: 95 procent van de ingevulde enquêtes was afkomstig van NUSO-leden, vijf procent was ingevuld door niet-leden".

Project “De Buurtfunctie terug naar de speeltuin”

Volgende, veilige en aantrekkelijke speelplekken zijn van belang voor de leefbaarheid in de wijken. Speeltuinen zijn ook ontmoetingsplekken en leveren ook een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid. De NUSO gaat in de komende twee jaar een groot aantal speeltuinen ondersteunen in een traject voor sociale en fysieke vernieuwingsprojecten.

Dit programma komt mede tot stand met subsidie vanuit het ZonMw-programma "Vrijwillige inzet voor en door de jeugd en gezin". De NUSO gaat hierbij uit van het concept de moderne speeltuin, een veilige en aantrekkelijke speelplek van en in de buurt, gedragen door vrijwilligers. In deze opzet is er een divers vrijwilligersbestand hetgeen een afspiegeling is van de buurt. Waar mogelijk wordt er samen gewerkt met scholen, sportverenigingen, welzijnsinstellingen en het jeugd- en jongerenwerk en is er een activiteitenprogramma voor zowel de kinderen als de buurtbewoners.

Op lokaal niveau zullen de vernieuwingsprojecten worden opgestart in samenwerking met gemeenten, woningbouwcorporaties, lokale en nationale fondsen. Eind 2011 zullen maar liefst 45 speeltuinen verdeeld over heel Nederland het vernieuwingsproces hebben doorlopen en zullen deze vrijwilligersorganisaties een positieve bijdrage leveren aan het leefklimaat voor de kinderen in de wijk.

Jongeren met verstandelijke beperking aan de slag in speeltuin

De NUSO heeft het project “Aan de slag in de speeltuin” ontwikkeld. Daarin worden speeltuinverenigingen en jongeren met een verstandelijke beperking bij elkaar gebracht om in de speeltuin

stage te lopen en/of begeleid vrijwillig te werken. Deze verenigingen dienen als voorbeeld voor hoe anderen gebruik kunnen maken van de diensten van mensen met een verstandelijke beperking. Het project, gefinancierd door het NSGK, het Skanfonds en via het ZonMw-programma “Vrijwillige inzet voor en door de jeugd en gezin” is een uitkomst voor beide partijen. De jongeren met een verstandelijke beperking komen in aanraking met de “gewone” maatschappij, de speeltuinen maken welwillend gebruik van hun diensten.

Omdat het voor veel speeltuinvolunteers moeilijk is de speeltuin overdag open te houden wordt in een groot aantal gemeenten gebruik gemaakt van beroepskrachten, die veelal werken vanuit een bepaalde regeling, zoals de ID-regeling, voorheen de Melkertbanen. De NUSO streeft ernaar dat het bestand aan vrijwilligers/werkende in de speeltuinen een afspiegeling dient te zijn van de maatschappij. Dus meer jongeren, allochtonen, maar zeker ook mensen met een verstandelijke beperking. Naast onderhoud en beheer kunnen er bij een speeltuinvereniging door hen meer taken worden verricht, zoals het werken in de keuken, assistentie bij het in elkaar zetten van het club-blad, halen van boodschappen en 's zomers wellicht het bedienen van bezoekers op het terras.

Tijdens een stage kan een leerling van een ZML-school zijn sociale gedrag in een voor hem “vreemde” omgeving ontwikkelen. Stages zijn aangepast aan de interesses en mogelijkheden van de individuele leerling. Het doel is een goed beeld van hem of haar te krijgen en die werkzaamheden te laten verrichten waartoe hij of zij in staat is. Begeleid vrijwillig werken houdt in, het verrichten van werkzaamheden op gewone werkplekken door mensen met een verstandelijke beperking. Het gaat hierbij om onbetaald werk, met behoud van uitkering, voor één of meerdere dagdelen per week, waarmee geen reguliere arbeidsplaats wordt bezet. In de begeleiding van de jongeren bij de speeltuinen wordt “op maat” voorzien, wat inhoudt dat de begeleiding komt van de leerkrachten van de scholen en contactpersoon begeleid vrijwillig werken van organisaties voor dagbesteding. Zij gaan met de groepen mee en sturen hen aan tijdens het werk. Zowel speeltuinverenigingen als scholen en dagbestedingorganisaties zeggen erg tevreden te zijn over de samenwerking. Voor de speeltuinvolunteers is het vaak de eerste kennismaking met jongeren met een verstandelijke beperking. Vooroordelen worden weggenomen als blijkt dat die jongeren tot veel meer in staat zijn dan sommige speeltuinvolunteers aanvankelijk denken. Ook in uw gemeente wil de NUSO, waar mogelijk, graag een koppeling tot stand brengen tussen speeltuin en school voor zeer moeilijk lerende (ZML-school) of dagbestedingorganisaties. Zie ook www.aandeslaginspeeltuin.nl.

Indien u meer informatie over dit project wilt hebben of wellicht concrete partners binnen uw gemeente weet kunt u ons uiteraard altijd bellen of mailen.